

SZÉKELY HIRLAP

politikai s vegyestartalmu közlöny.

KIADÓ-HIVATAL:

Az ev. ref. főiskola nyomdájában.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

TELEKI-KÖNYVTÁR.

Hirdetési ár: Három hasábos garmond sorért, vagy annak helyéért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 kr. és minden beiktatásért külön 30 kr. o. é. bélyegdíj. — Három hasábos nyilttéri sorért 20 kr. o. é.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal.
Pesten, Zeisler M. hirdetést közvetítő intézete, Királyutca 60-ik sz.,
és J. Haasenstien és Vogler Bécsben (Neu-Markt 14. sz.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton reggel

NAGY FÉLÍVEN.

ELŐFIZETÉSI ÁR

Negyedévre 1 frt.

Félévre 2 „

Előfizetési fölhívás

a „SZÉKELY HIRLAP“

politikai s vegyes tartalmu közlöny

1870. évi október-decemberi folyamára.

Hivatkozva lapunk eddig követett, határozott irányára, melyre előfizetőink közvéleménye, a folyton fokozódó figyelem és érdekeltség által helyeslését adta; remény-nyel tesszük meg előfizetési fölhívásunkat, ez év utolsó negyedére.

Intézkedésünket, melylyel sikerült t. előfizetőinket a háboru esélyeiről pontosan és gyorsan értesíteni, továbbra is fen-tartjuk. Alaptalan hírekkel, ha kedvezők lennének, sem kívánjuk izgatni a kedélye-ket. A valót, ha szomorú lenne sem dug-juk zsebre. Minden napra nem ígérhetünk, nem ígérünk sürgönyöket; de igen min-den arra érdemes alkalommal.

Előfizetési árak:

Egész évre 4 frt o. é.

Fél „ 2 „ „ „

Negyed „ 1 „ „ „

Az előfizetési pénzek akár a Wittich József című könyvkereskedésbe, akár főtanodai nyomdász Imreh Sándorhoz utasítandók.

Az előfizetés legkényelmesebben és jutányosabban postai utal-ványnyal történhetik.

A „Székely Hirlap“

szerkesztősége.

Sz.-Keresztur aug. 28.

(Folyt. és vége.)

Azt jegyzi meg valaki, hogy hisz a ref. neptanítók is csak megjelentek, ki előbb, ki későbbre. Igaz: de hasonlíthatla-nul nagyobb részök vesztett 4--5 napot azaz, többet 16--20 óránál, s így miután az egész tanfolyam csak hat hétből állott, s a későbbre érkezők kedvéért a már folya-matban lévő tárgyakat a többiek rovására ismét elől kezdeni nem lehetett: valjon kit terhel a vád azért, hogy a későbbre megjelent néptanítóknál nem származha-tott az előadott tantárgyakról oly kerek ismeretegész, mint az előadás kezdetén

megjelenteknél. Feltéve, de meg nem en-gedve, hogy a késő behívásból a tanítókra a jelen esetben semmi hátrány nem szár-mazott: részünkről bátrak vagyunk azon véleményben lenni, hogy értesítői köteles-ségünket teljesítettük, midőn az említett mulasztásban nyilvánuló elvet — ha csak ugyan illik rá e megtisztelő név — ko-molyan megróttuk.

A mi szorosabban véve magát a tan-folyamot illeti, miután annak tartama csak hat hétre volt kiszabva: a beszéd és ér-telemgyakorlásokon, olvasás-, írás-, szám-tanon és oktatási módszertanon kívül egyéb tárgyakra csak annyiban lehetett kiter-jeszkeszteni, mennyiben az ezen tárgyakhoz szükséges, s szállítási pontatlanság miatt kissé megkésett taneszközök ismertetésé-nél alkalom nyílt.

Annak gyakorlati megmutatására, hogy miként kell a gyermekekkel bánni, rend és figyelemre szoktatás, rokonszenvnek meg-nyerése, tanulási kedvnek fölébresztése tekintetéből, hogy mikép kell fölfogásukhoz leereszkedve a tantárgyakat nekik eléadni: u. n. gyakorló iskola állíttatott föl, mely városunknak gyermekserege között a szó teljes értelmében ferrongást idézett elő, és lőn kisdedeknek akkora összese-reglése, hogy a padokon mindnyájan he-lyet nem foglalhatván egy részök le a földre telepednék és onnan nézné és hall-gatná a tanítás menetét.

A mintatanítást előrebocsátott elvek alapján mindig egyik vagy másik tanár adta, folytatták a tanítást a kéz alatti tárgyból az egyes vállalkozó tanítók, kik közül többen meglehetősen bánásbeli tapin-tatról és tananyagközlésbeni ügyességről tettek tanuságot, és fölbátorítottak annak remelésére, hogy még többet fognak meg-szerezni.

A különböző felekezetű tanítók — megvallva az igazat — egyelőre nemcsak hogy külön csoportokat alkottak, és egy-más iránt, hazul hozott bizalmatlanságuk-nak minden lépten nyomon kifejezést igye-keztek adni, hanem fájdalom még a tu-dományos vitatkozásban sem voltak mind-nyájan képesek ez ellenszenvet teljesen mellőzni. De a mily mértékben gyakorlód-

tak a vitatkozásban, a mily mértékben át-látták, hogy a megbeszélendő tárgyak őket nem úgy érdeklik, mint ez vagy ama hit-felekezet tagjait, hanem kizárólagosan csak is úgy, mint népnevelőket és tanítókat: mindinkább enyészett közöttük a confes-sionalis korlát, a mesterségesen táplált ide-genkedés, mindinkább egybesimultak és az az együtt töltött hat hét elég volt ar-ra, hogy öntudatosná tegye bennök az együvértartozást, megérlelje a felekezeti vá-laszfalat nem ismerő testületi szelle-met. Hogy ez tény, nem pedig levele-zői szépítés: annak bizonyítékául elég legyen hivatkoznom a sz.-keresztur-k öri általános néptanítói egyesület megalakulására, mely egyesületnek alapsza-bályai még a tanfolyam bezáratása napján fölterjesztettek megerősítés végett a val-lás és közoktatásügyi nmlt. miniszterium-hoz. Ily egyesület, úgy tudom, hogy többbe-ken kívül az udvarhelyi ideig. tanfolyam-ban résztvettek között is alakuló félben van.

Részemről, néptanítóink már ez egy tényében is nem csekély fontosságú ered-ményét látom az ideiglenes képezdei tan-folyamnak, nem is említve azt, hogy e tanfolyam alatt a leggyakorlottabb tanító is legalább tudatára jött annak, hogy mennyi mindent nem tud; az igyekezni, korral haladni szeretők pedig új lendületet nyer-tek. Maguk a tanítók hála fölíratban is-merték el az intézkedésnek kor- és cél-szerűségét: tőlük függ, hogy az ez alka-lommal szerzett tapasztalatokat hasznosit-sák. A tiszteletben megrozsdásult vaskala-posokhoz pedig bátor vagyok azt az őszinte figyelmeztetést intézni, hogy ha már épi-teni teljesen képtelenek, legalább ne rontsák le azt amit más, irán-tuk való könyörületből épített.

Dixi. *)

Düriüzkölő.

Ugyan vigadnak azok a berlini németek, pedig ha jól meggondolják ez az ok vigadásuk is olyan mint a magyaré: ok is elmondhatják, hogy sirva vigad a német.

*) Jelen értesítésnek minél szélesebb körben való elterjesztésére a hazai lapok t. szerkesztőségeit egész tisztelettel kéri D.

Mihály gazda. Olvastam téns uer ujság lapokbo, hodj mikor berlini börzén megtudták a sedani nagy győzelmet: azok a számoló és pénz-olvasó tőzsérek elkezték egyszerre énekelni: Heil dier im Sieges-Kranz.

Téns ur. Én is olvastam Mihály gazda. M. g. Ez az éneklés eszembe juttatja téns uer, hodj von nekem két poltrás malacz hizóba; ezek is oly magas diskántust énekelnek, mikor ehetnájok és ihatnájok van.

T. u. Azok a poroszok csak nem azért énekeltek, Mihály gazda, hogy ehesek és szomjasok volnának.

M. g. De épen azért téns ur. Szomjozzák az egész Rajnát, még egy csepet sem akarják belőle adni francziának. Ehezik a pánczélos gályákat, a három miliárdot, aztán két kis vidéki majort, melyet ugy hiják, hodj Elsass és Lothringia. Bizony not ehetnéje és ihotnájó van annak porosznak, nem hjába hodj énekel, mint poltrás malaczom hizóba.

* * *

Egy jézsuita így adja elő a köszén eredetét. Midőn monda az ur: légyen világosság, és lőn világosság, az azelőtt uralkodott sötétség behuzódott a föld gyomrába, ott megsűrűdött és keményedett, s lett belőle köszén.

* * *

A következő párbeszéd egy helybeli csizmadia polgártárs és inasa közt történt.

— Követem alásan, egy kéréssem volna a májstramhoz.

— Allj elé hát vele te lurkó!

— Engedtetsék meg a májstram pápaszemének orromra tehetése, míg azt a darab kenyeret, melyet májstramné asszonyom lekanyarított, megfrustukolom.

— Hát azt miért, te lurkó?

— Csak azért, hogy az a kenyér nagyobbak láttassék.

A M.-Vásárhely képviselő testületének f. hó 13-án tartott gyűlésén,

miután a tagok szokás szerint három negyed 11-re határozatképes számmal egybe gyűlekeztek, a jegyzőkönyv felolvasása után, a honvédszázadosi elfoglaltatása miatt meg nem jelenhetett tanácsos Szarvadi Lajos helyett az előadással jegyző Kovács Soma ur bizatván meg, felolvastattak a 31—46-ik törvénycikkek, és kihirdették.

Továbbá fölolvastatott belügyminiszter Rajner Pál ő nmgának az 1870. évre fölterjesztett városi költségvetésre küldött leirata, melyben hibául tétetik ki, hogy a költségvetés későn és nem kielégítőleg fölszerelve küldetett fel, hiányozván több jövedelemforrásnak, főként a hátrálékoknak részletes kimutatása, a szeszadóztatásból bejövő $\frac{1}{3}$ föl sem levén belé véve, néhány kiadás indoklatlan vétetvén föl stb. stb, s utasítatik a közönség, hogy jövőre a költségvetést maga rendén elkészítve s fölszerelve október végéig küldje fel.

A képviselő testületre kellemetlenül hatott, hogy az említett hiányok és mulasztások következtében — melyekről eddig nem is igen volt tiszta tudomása — a méltó hibáztatásoknak lett kitéve, s hogy ez többé ne ismétlődjék, a leiratot tudomásul és szoros megtartásul vevén, szoros köteleességgé teszi az illetőknek, hogy a költségvetést, a kapott utasítást és figyelmeztetést szem előtt tartva, elkészítsék, s október 15-éig a képviselő testület elébe terjesszék, hogy azt fölülvizsgálva október végeig felküldhesse.

A szokásos erdő vizsgálatra egy bizottmány neveztetett ki tanácsos Keresztes Sándor elnökele alatt.

Miután az előadásból kitűnt, hogy a szeszárulás haszonbérője az 1-ső negyedévi illetéket 800 forint hiájával fizette ki, a bánatpénzt is e részletbe kívánván tudni, utasítatik a tanács, hogy a 800 frtot a haszonbérletől haladéktalanul vegye be, s a pénzt tétesse takarékpéztárba.

Olvastatott továbbá az országos erdőszeti-egylet fölhevása, melyben fölkeretik a város közönsége, hogy a folyó év szept. 25—30-ik nap-

ján Kolozsvárt tartandó gyűlésén képviselői által részt vegyen.

Bárha voltak, kik ohajtották volna, hogy e szép erdővel bíró város maga költségén küldjön e gyűlésre egy képviselőt, ki ott szerzett ismereteit itthon érvényesítné, — határozatott: fölhatalmaztatik a tanács, hogy ha valaki jelentkezik, ki különben is önköltségén azon gyűlésre szándékoznék menni, állítson ki számára fölhatalmazást, hogy ott a város közönségét képviselje.

Végre előterjesztetett, hogy miután a városon eddig használt pótlaktanya továbbra használatlanul maradt, több fölől nyilvánult ohajtás következtében, a katonai parancsnokság hajlandónak nyilatkozik a váracsban lévő erős köfalú félszert átengedni, hogy a város pótlaktanyává átalakítsa, egy uttal a katonai mérnöki kar által elkészített tervet is mellékelvén.

Voltak nehányan, kik a katonai parancsnokságok régebbi erőszakos eljárásaitól jövőre is félve, semmiként sem akartak a várban való építkezésbe belé egyezni; mind azon által a képviselő testület többsége, e pótlaktanya kiépítését a város polgárságára nézve hasznosnak sőt előnyösnek is tartván abban állapodott meg, hogy azon föltét alatt, ha a kormány biztosítja a város közönségét, hogy azon megépítendő pótlaktanya állandólag a városon elszállásoltatni kellett katonaság szállására fog használtatni, s a városi közönség beleegyezése nélkül más célra nem fordítatik, — elfogadja az ajánlatot, egy mérnökkel új költségvetést készített, s a fennebbi biztosíték megnyerése után, kész az árlejtésen megállítandó összeget a katonai parancsnokságnak átadni, hogy az abból az építetést végrehajtsa, — az épület fenntartására behagyva állandólag a katonákért fizetni szokott háláspénzt.

Ezzel az idő elteltén a gyűlés eloszlott, bár ha nagyon sok tárgy volt még kitűzve. De hiában mert a sok beszéd, — habár sokszor felesleges is, — sok időt igényel, s még is talán azok zúgnak leginkább, hogy a tárgyak nem láttatnak el mind kellő időben.

„Te akartad, Dandin György!”

(Folyt. és vége.)

A protestáns főpásztor helyett egy püspökkel, ki legulejuskodik, ki az oktatásügyességgel hónapokig disputál a felett, hogy a lelkeszek közvetlenül adják-e ki a tanfelügyelőknek a statisztikai adatokat, vagy pedig előbb — az esperestől utján — beküldjék azokat a püspökséghez, hol természetesen meg nem javíthatnak, mert, mit tudja a püspök, hány gyermek tanul s milyenek a tanügyek Kutyabagason — de a püspöki tekintély meg van mentve. — A protestáns főpásztor helyett egy püspökkel, ki nem hogy utasítaná egyházait „fogadjátok el e szegény állam bármily csekély segédelmét örömmel, csak, hogy jó iskolánk legyenek” — hanem oly prédikációt tart a zsinaton, hogy Veszeli Károly, marosi rom. cath. esperest, az ismert ultramontán író, „Néptanoda” című folyóiratában ily kétségbeesítő dicsérettel illeti:

„Lelkesedéssel említik Nagy Péter helv. hitvallásu superintendentus ő méltóságának az idei zsinaton mondott beszédjének hatását, melyben a Jelenések könyve 3. r. verséből vett ezen jelige fölött „Tartsd meg a mid vagon, hogy senki se vegye el koronádat,” szónokolván, hallgatói előtt azt fejtegette, hogy tartsák meg az evangéliumot, tartsák meg felekezeti iskoláikat. Háromszáz éve elmúlt, hogy eleve még fegyveresen is, utóbb szóval és tollal szemben állánk egymással. Az álliberálismus egy ponton összehozott. Ki meg van győződve arról, hogy a kereszténység a civilizáció alapja, e találkozásán csak örvendeni tud.”

S végre a protestáns főpásztor helyett egy püspökkel, ki nemhogy, ha megtudná, hogy valamelyik tractusában zaklatnak egy „mestert” hírlapi cikkéért, a zaklatást rögtön megakasztaná, hanem fenyegetőző utasításával maga még lábat ad e zaklatásoknak.

Igy ismervé, így tudva a körülményeket a nt. szerk. ur, alig hiszem, hogy abszolutióját a a fenforgó ügyben megadta volna ft. püspökünknek s épen ezért, nem annyira magunk, mint a

portestantismus nálunk elkorcsosulásnak indult érdekében kölelességünknek tartók e felvilágosításokat a t. közönség elé terjeszteni, hogy az itéljen köztünk és a ft. püspök, Nagy Péter ur közt, kinek „történeteskeje”, mint látjuk, még kevésbbé szentírás, mint a „Sz. H.”

A „Székely Hírlap” ama cikkének írója.)

Nyilatkozat.**)

Nagy Péter, királyi tanácsos és erdélyi ev. ref. püspök ur megbízottja által közlé velünk azon levél eredetijét, melyre 44-ik számunk „dűrűczkölő” rovatában rosuló czélzás tétetett, a végből, hogy „az egészet látva, önmagunk ítélhessünk a lapokban adott magyarázat felett,” — egyszersmind kifejezvé ő méltósága és fötisztelendősége, hogy, ha „hajlandók vagyunk „a tévedést” loyáliter kiigazítani: megnyugszik benne, — ellenesetben választatott bíróság elé kívánja ez ügyet terjeszteni, mely „ne arról mondjon ítéletet, vajon jó akaratú volt-e a kérdéses levélnek a „Sz. H.”-ban létre jött magyarázata, — hanem arról: helyesen és jogszerűleg volt-e az magyarázva, kívánta-e avagy rendelte-e ő a Porzolt Ádám üldöztetését?” Reméli végre ő méltósága és fötisztelendősége, hogy „a „Sz. H.” szerkesztősége lesz annyi méltányossággal, hogy tőle, a kinek hivatali állása a névtelen közlővel szemben más védelmet nem enged (?), ezt nem fogja megvonni és ez által másnemű fellépésre kényszeríteni.”

A velünk eredetiben közlött s 1870—422 számmal jegyzett leiratot átolvasván meggyőződünk, hogy, mindazon helyek, melyekre a nevezett „dűrűczkölő” cikkben hivatkozás van, szórul-szóra voltak idézve. Meggyőződünk, hogy a méltóságos és fötisztelendő püspök ur is egyetért az ügyet följelentő Péterfi József esperest ural, hogy „ha (P. Á.) teljesen meg sem is örült, de az esze nincs helyén,” hogy „bajosan főr fejébe, miként lehet az levita, tehát vallás-tanító,” a ki oly cikkeket írhat, mint P. A. lapunk f. évi 17—19 számaiban, hogy „a jelenlegi sajtó viszonyok és új eszmék miatti szédleges korában készen lehetünk ehhez hasonlókra,” — s hogy „az ilyenek sajtó utján lehetne választolni, a kinek kedve tartaná,” és „az egyházmegyei tanács megtehet annyit, hogy megidéz-tetvén, figyelmezteti illető előjárósága iránti tiszteletre és arra, ha hogy meggyőződésével ellenkezik az egyházi törvényes előjárósága rendeleteinek teljesítése: szabadságában áll hivatáról lemondani, de addig, míg ez állomásán marad, engedelmeskedni tartozik, ellenkező esetben egyházi törvényeink értelmében leszünk kénytelenek eljárni irányában.”

Ez utóbbi idézetből ugyan nem tudjuk kivenni, hogy miben nem engedelmeskedett P. A. ur „az egyházi törvényes előjáróság rendeleteinek,” — azonban, ha a fötisztelendő és méltóságos püspök ur saját nyilatkozata szerint, az idézett pasjusok által nem akarta P. A. üldöztetését elrendelni: annak csak örülni tudunk. Sajnáljuk azonban, hogy az allattas közegek, illetőleg a marosi esperest és egyházmegyei tanács úgy értelmezték ezen leiratot, hogy épen ennek alapján ténylegesen üldözték P. A. urat, a mennyiben ismételve megidéztek, cikkeinek visszavonására akarták kényszeríteni, sőt, ha jól vagyunk értesülve, az ítéletet maig is függőben tartják, s így P. A. urat, állampolgári véleményének szabad nyilatkoztaásáért még mindig zaklatják. Ezeknek folytán nem vehetjük rossz néven t. munkatársunknak sem, hogy 44. számunk „dűrűczkölő”-jében a kérdéselt, levél szelleméről a szerint ítélte, a mint arra a marosi egyházmegyei tanács tényleges eljárása teljesen följosította.

Ezen nyilatkozatunk után ez ügyet a mi valódi választott bíránk: a t. közönség bírálata alá bocsátjuk, természetesen szabadságában állván a ft. és mélt. püspök urnak, hogy „más-nemű tellépéssel” szerezzen magának elégtételt. Szerk.

*) Önként érthető, hogy a cikk folytán többször előforduló „nt. szerk. ur” kifejezés a Prot. egyh. és isk. lap, nem pedig a „Sz. H.” szerkesztőjét illeti.

**) Melyre a fentebbi cikkben hivatkozás történik, s melyet lapunk a ft. püspök ur első felszólásakor tett volna, ha a ft. ur elfogadta volna.

Szerk.

Iskolaügy.

Csik-Szent-Miklós, szeptember 9.

Tekintetes szerkesztő ur! Mig az ország sok részeiből az iskolaügyről örvendetes tudósításokat olvashatunk, addig községünk elhanyagolt tanügyéről szomorú képett adhatok. Kántor tanítónk 49 éve, hogy a tanítói téren működik, mely alatt az érdemekben megőszült tanító a kórhoz képest dicséretesen tanított; de ma már nemcsak az új, de a régi rendszer szerint sem képes tanítani. Altanítónk nincsen rendes. A borzsovai altanítót tudunkon kívül ez év január havában ide tették. Borzsova fiokmegye ekkor meg volt fosztva tanítójától, azóta iskolája zárva. Az áttett tanítónak előbb magának is sok tanuláson kellett volna átmennie, mig az amugy is gyengélkedő k. tanító ur csekély segédkezése mellett az előre jó számmal begyűlt tanköteles gyermekeket — a kor igényeihez mérten bár némileg tanítani képes lehetett volna. A tanítás hiánya miatt a gyermekek elmaradtak, s derék szolgabíránk erélyes fellépése, előjáráságunk működése sem lett képes többé begyűjteni, mert: „nincs ki tanítsa.”

Száz ötven tankötelesenél többen várják a küszöbön álló tanév kezdetét, s még tanítónk nincsen. Taneszközeink vannak: régi fekete tábla, a falitáblák rongy maradványai, az üres padok tetején és alatt; térképek, természetrajzi ábrák, földgolyó, stb. rendszeresített taneszközök csak „kellené”-ből ismertek.

Községünk eléggé bir anyagi erővel, s kész is lesz áldozni, hogy az által a szellem fejlődjék, s gyarapuljon, csak lelkes tanítónk legyenek, kik az elparlagult tanügyi téren a haladás magvait elhíntsek s áldáshozóvá termékenyítsék.

Egy mintaképet állítok magunk elé: Cs. Gyimeslok egyház községében, mely néhány ezer lelket számlál — a mostani férfiak közül alig van 5—6 ki ismeri bár közepesen tudjon, ez a régi elmaradás szomorú következménye. Ma anynyira tudják az iskolaügyet pártolni, hogy kevés kivétellel — minden köteles gyermek iskolában van, mert vasszorgalmu tanítójuk, s érdemes lelkészük mindent elkövetnek, hogy a csakugyan elparlagult tantér sovány talaját megtermékenyítsék. A lelkész minden délután az iskolában; a tanító berendezte magát majdnem mindenféle új tankönyvvel mennyi egy falusi iskolában szükséges. Térképek, ábrák, földgolyó minden van, miket többnyire a lelkész ur saját költségén hozatott. Ott haladás, itt maradás. Mint érintve lön készek leszünk minden áldozatra, csak zászlóvivőre van szükség, s hogy azt, kiből találjuk meg, reméljük sőt megvárjuk, hogy nagyérdemű tanfelügyelőnk az idő rövidségéhez képest lehető rövid időn kijelölendi, vagy a már kijelöltet ráhajtja, hogy a választó gyűlést a „nép véneiből” összehívja.

Szerkesztő ur szíves engedelmeiből jövő levelemben járási közigazgatásunkról teszek említést, most még annyit említek, hogy gabonánk egy részét máig is a mezőn veri az eső.

Terkői.

Lajtántuli dolgok.

A birodalmi tanács megnyitása e hó 17-én történt meg, a jelen voltak nagy lelkesedés közben. A cseh követek ugyan hiányoztak, hihető azonban, hogy az elrendelendő egyenes választások az ő helyeiket is nem sokára betöltik. — Császár ő felsége trónbeszédében mindenekelőtt a háboru pusztításaival szemben a birodalom békéjét hangsúlyozza, melyet a belviszonyok megszilárdítására kell fordítani. Sajnálatát fejezi ki a csehek távolléte fölött, mi azonban még kipótolható. Megjelöli, mint főteendő, a delegátusok megválasztását, tovább vallás- és oktatásügyi reformtörvények alkotását, melyek a concordatium megszüntése által váltak szükségessé. A költségvetés megszavazása, a széthúzó elemek összeegyeztetése s más alkotmányos intézkedések: ezek a trónbeszéd szerint, a reichsrath főbb teendői.

KÜLFÖLD.

A porosz hadgyűrű tehát már Páris köré kanyarodik, az orjás város körülzárását czéloz-

ván, sőt már apróbb csetepaték is folytak a párisi helyőrség és a porosz előhadak közt; mily eredményre? még nem mondja a táviró. Azonban a diadal-mámor keltette győzelmi biztosság kezd némileg szét foszladozni a burkusok szeméiről. Egy katonai írónk számításai szerint az ostromlók, hirhadt sokaságuk mellett sem képesek Páris sánczai alá 400 ezer embernél többet csoportosítani, mig a párisi fegyverforgatók száma még egy pár ezerrel fölül is mulja a 400 ezeret. Az erődítvények is oly véderős helyzetben vannak (1982 ágyu tekint a poroszokra), hogy a mint látszik az „istenfélő király” egy kézmozdulatára bajosan nyílnak meg a kapuk. És ezt a német főhadiszálláson is kezdik belátni. Sőt újabb hírek szerint Páris nem is fogják ostromolni, hanem éhséggel bevenni — mint az egyszeri tót a budai várát. (A tót atyafi t. i. hallván, hogy éhséggel be lehet venni a várakat: leült buda alá s maga éhezett. A poroszok sem ehetnek amaz elpusztított országban valami nagy bőven, kivált, miután a német lapok már panaszkodnak, hogy hadseregeik mögött a francia önkéntesek 10—13 ezerenkint csoportosulnak s szedik el a poroszok élelmi szállítmányait.) Az „istenes” király ugyan megrendelé, hogy szükség esetén bombázní kell Páris (ad majorám dei gloriam!) de mint mondják maga a koronaherezeg vonakodik lelkére venni e vad barbárságot. S miután Páris eleséggel 2 óra el van látva, s miután — mint látszik — a poroszok a várostromban nem oly nagy mesterek, mint a kis számu ellenek kétszeres számmal való leagyolásában: igen kockázatos vállalat Páris körülzárásával időt (e nagy mestert) engedni a fracziáknak a szervezkedésre, mert bizony a télnek és a népfelkelésnek nagy ereje találna lenni a kifáradt s az ok nélkül folytatott vérontást meg is utált német hadsereg fölött.

A francia várak pedig még mindig hősiéget tartják magukat. Metz bombáztatása is elkezdődött, s mivel az eddigi várak minden ostromszerét a poroszoknak igénybe veszik: Páris alá még bombák sem jutnak elegendő számban, a mint magok a poroszok bevallják. Bazaine különben 75,000 emberrel van Metzben, a legvégső védelemre is készen, miután élelmi szerekben éppen nem szenved szükségét. Laon vára fölrobbanása, ugy látszik, véletlenségből esett, bár a poroszok erős argumentumul vélik fölhozhatni ez explosiót a — köztársasági forma ellen. Még mindig állnak a mellett, hogy ők csak a császári kormányval köthetnek békét. Napoleont most meg valódi hősként emlegetik. Nő lám!

Az olaszok eddig bevonultak Rómába is, legalább a táviratok Viktor Emanuel odaindulását is jelzik már. Civita Vecchiát legalább a pápai zuávok szépen földadták s valószínűleg Róma is hasonlólag tesz. A pápa különben nem mozdul az örök városból. Bizonyosan, s most már igazán „non potest”...

VEGYES.

* **József főherczeg** ő fensége szemleutjában, ma reggel indulva N.-Enyedről, d. u. 4—5 óra között érkezik városunkba. Szállása t. Bucher Miksa urnál lesz. A honvédség fölötti szemle a Mészárosok rétyén történik meg 6 óra után. Este nagyszerű fáklyás menet. Holnap reggel, Régen-, Besztercze-, Deézs-, N.-Bánya felé folytatja szemleutját ő fensége.

* **Tánczvigalom.** A m. vásárhelyi önképző iparos segédegylet, f. évi október 8-ikán, özv. Lénárt Károlyné nagytermében, zártkörű tánczvigalmat fog rendezni. A tiszta jövedelem negyedrésze a Bem szoboralap javára van felajánlva.

* **Időjárás.** Nem vagyunk tárgyszükében, szellemusak sem akarunk lenni. Ha még is az időjárásról beszélünk, nagy okunk van rá. Ily rendetlen időjárás, mint általában ez évi, rég nem busította gazdáinkat. Ennek következtése: hogy a tavasz gabonák nem sikerültek, a szőlő a mi kevés is, tul van már azon, hogy használható bort adjon. Dér ugyan nem volt még, de

az sem sokáig késik, mert a Beszterczei havasokat Hargitát, székhavasát, néhány nap óta hó fedi, sőt Parajd és Szovátán is havazott.

* **Mult kedden** — 13-ikán — két mulatságos kis vigjátékot adtak színészeink, Fredro „Egyetlen lányát” és Szigeti „Mérget ivott”-ját. Amazt már volt alkalmunk színészeinktől látni, s talán sikerültebben, mert kevésbbé tulozva; emezt — a fejlődés vontatottságához mérve — elég élénken adták színészeink s kivált Fehérváriné, Dancz Nina, Takács és Prielle érdemelnek a szereplők közül említést. Szombati, az ügyvéd sajátságos alakításával inkább magát, mint a szerepet tette nevetségessé. Az előadás — a szinlap szerint — Török Miklós javára folyt, ki pár magándalt jobb hanggal, mint képzettséggel adott elő, — de koránt sem igazolta a „jutalomjáték” czinét. A másik Török, t. i. Károly, bizonyára inkább megérdemelte volna ezt, ez esti játékával is.

Sept. 14-én „A fény árnyai” itt másodszor; közönség gyér volt s talán e miatt az előadás kezdete kissé lanyha volt. Lassan-lassan belehevültek s egy-két izben előfordult zavart leszámítva, jó előadást élveztünk; Kovács Gy. és Kassainé különösen kiemelendők.

Sept. 15-én Molière jeles vigjátéka „A tudós nők.” Daczára annak, hogy e vigjáték csaknem minden szerepe nem csekély művészi tehetséget igényel: az előadás minket teljesen kielégített. Kovács Gy., Prielle, Takács s egyáltalán a szereplők komolyabb része ép oly jól játszott, mint a másik rész, a komikus: Kassai (mint Tricsolin) kiváló dicséretet érdemel; — Lenkei a mint — talán kissé tulságosan — vörös orru tudós Vadius szerepében meghaladta igényünket. Óhajtható volna, hogy az ily nemű és rangu művek gyakrabban kerülneek színre, a közönség bizonyára nem tagadná meg magától az élvezetet.

* **Egy francia lap** oly epizodot beszél el, melyből kitűnik, hogy a szégyenteljes capitulatio nem multhatatlanul volt szükséges, hanem csak a vezérek ügyetlensége okozta azt. A harmadik zuavezred nem akarta a capitulatiót elfogadni: vonakodott a fegyvert lerakni. Az utolsó pillanatban összeronta csatákban megtizedelt sorait s ellenállhatlan erővel a poroszokra rohant s utat tört magának. Inkább meghalnak mintsem lerakják a fegyvert. Háromszázan keresztülvágták magukat.

* **A sedani capitulatióra** vonatkozólag Pellé a következő levelet inetézte nejéhez: „En az egész hadsereggel hadifogságban vagyok. Nemzet sohasem szenvedett ily gyalázatot. Mond meg testvérednek, hogy ha azon haditanács összehívását olvassa, mely a hadsereg capitulatiója ügyében tartatott, látni fogja, hogy két tábornok azon nézetet, mikép a hadsereg megadja magát, nem osztotta. Ezek nevét nem említek. Mond meg neki, hogy tudassa a világgal azon két tábornok nevét, ki a capitulatiót ellenezte. Ez Pellé és Carré de Bellemare tábornok volt. Pellé, osztálytábornok.”

* **Kerkápoly Károly** pénzügyminiszter Kolozson való mulatását, az által kívánta emlékeztetéssé tenni, hogy egy városi kisedővódára 500 firt alapítványt tett, azon ígérettel, hogy az intézetről ezután sem feledkezik el.

* **Uj levélbélyegek** fognak jövő év januárjától fogva forgalomba jönni.

* **A marosujvári sóbánya** folyvást ég. Eddig biztak a 2 hóval ezelőtt tett intézkedések sikerében, de midőn sept. 4-én a bányát kinyitották, sürü füst tódult ki, jelöl, hogy a tűz csak el volt folytatva, de nem eloltva. A „M. P.”

szerint félő, hogy a bejáratot támogató gerendázat, s utánna az aknatorok összeroskad. A kár eddig is kiszámíthatatlan már a munkaszünetelés miatt is.

* **Kossuth Lajos**, ki Ó-Kanizsán képviselővé választatott, hirszerint elfogadja a megbízást s a képviselőházban elfoglalja székét. — Hazatérni engedély nélkül készül, s nem is lehet, hogy bármi akadályba ütközhetnék, mert a képviselőházban már egyizben igazoltatott mint képviselő.

* **Tombolajáték.** A helyi jótékony nőegylet saját pénztárának gyarapítására, az apolló teremben f. é. szeptember 25-kén tombolajátékot rendez, melyben résztvenni a nagyérdemű közönséget tisztelettel felkéri a rendező bizottság. Kezdeté 3 órakor délután. Beléptidij személyenként 20 kr, a játéktáblák ára pedig egyenként szintén 20 kr. Beléptijegyek és játéktáblák szeptember 25-én délig előlegesen válthatók mindenik választmányitagnál saját lakásukon; azontul pedig a pénztárnál.

* **A magyar keleti vasutigazgatóság**, a pesti jogászygyűlés tagjainak a félbér mellett való utazhatást engedélyezte, melyet a tagsági jegy előmutatása mellett lehet igénybe venni.

Jegyzéke

a marosvásárhelyi m. kir. ítélő táblának 1870. sept. 19-én és következő napjain tartandó nyilvános ülésein előadandó ügymaraboknak.

III. Tanács, bünyügyi ügyben.

Előadó k. t. bíró Sándor János által.

Matskási Gergely e. nehéz testisértés. Vas Jánosné e. életbiztonság el kihágás.

Előadó k. t. bíró Vajda Simon által.

Triff Irímie és társa nyilvános erőszak és nehéz testi sértés Sigmond Mihály és társa gyújtás i. Schuster György becsület biztonsága e. kihágás.

Előadó k. t. bíró Bárdosi György által.

Baranyai Pál e. emberölés. Mitza Gligor e. ugyanaz. Dolha Antonie és társa e. zsarolás. Graszin Nicolae e. súlyos testi sebzés. Komanu Radu Banu e. kihágásos ügye.

Előadó k. t. bíró Spech Adolf által.

Olár Ilie e. tolvajság. Schmidt Jakob e. becsület-sértés. Batu Juon súlyos testisértés. Hordolesz Szimpion súlyos testisértés. Bonfert András ugyanaz.

IV. Tanács, úrbéri ügyben.

Előadó k. t. bíró Popovics Servián által.

Gróf Nemes János Gangulus György e. egy belső telek megváltása i. Florian Antal és társai Ispanmezei volt urbérosek e. határtagositás megengedhetősége iránt. Veres Pál és neje Incze Juliánna Nodu György és társai

e. egy majorsági állomány visszabocsátása i. Pekri Albert, egy majorsági állomány megváltása i.

Előadó k. t. bíró Grúz István által.

Gróf Bethlen Gábor Keresd község urbéreséi e. tagositás. Máthé István herczeg Hohenstein Ferencz e. egy majorság természetű állományért. Beldi Gergely Néma Nicolaj e. egy majorsági természetű birtokért. Ugyanannak Rázkuj György e. egy állomány megváltásáért. Kenderesi Mihály Petruj Janos e. egy urbér telekért indított ügy.

Bécsi börzei árkelet.

(1870. szeptember 19.)

5% metalliques	57.10
5% nemzeti kölcsön	66.50
860 államkölcsön	92.—
Bankrészevény	702 —
Hitelrészevény	255.75
London	124.30
Ezüst	122.85
Arany	5.86
20 frankos	9.91
Földt. ment. kötvény erd.	74.—
" " magyarh.	77.—
" " horvát-slavon	80.—

Laptulajdonos és felelős szerkesztő:

Horváth Gáspár.

HIRDETMEÉNYEK.

Hirdetmény.

Dicső-Szent-Mártonban, Küküllőmegye székhelyén, a község közepén — egy emeletes vendégfogadó, — 6 vendég-szobával, táncsterem, tekecszoba játszó asztallal, a földszinten ivószoba, egy vasajtóval ellátott bolt, valamint kényelmes bérli szállás, konyha, kamara, pincze, tágas szekérszín és végre 24 lóra istállóval, f. évi **szeptember 22-én** a reggeli órákban, a hely színén tartandó árverezésen, egy vagy több évekre haszonbérbe kiadó, a bérleti év kezdődik idei szeptember hó 29-én azaz szentmihály napján, a feltételek iránt addig is értekezhetni, személyesen vagy írásban Báldon (utolsó posta Mocs).

Králitz Antal,

joszág igazgató.

(75)

„VICTORIA“ biztosító-társaság

Kolozsvártt.

Biztosítéki alap:

Alaptőke	1.597,700 ft. — kr.
Tartaléktőke	26,894 „ 75 „
Dijtartalék	667,779 „ 39 „
Kártartalék	14,955 „ — „
Évi bevétel	1.500.000 „ — „
Összesen	3.807,329 „ 14 „

Forgalom 1869-ben:

Biztosított érték	122.796,234 ft. — kr.
Bevétel	1.427,066 „ — „
Kárfizetés	337,466 „ 92 „
Összes kárfizetés:	1865—1869-ben 838,560 „ 92 „

Biztosít megszabott olcsó díj és különös kedvezmények mellett:

a) *szalmás gabona és takarmány-neműeket*, asztagokban és boglyákban, úgy szinte fedél alatt, benn a helységben vagy künn a mezőn (gabonaneműeknél a biztosítás érvénye elcséplés után a magra is kiterjesztetik, mihelyt annak lera-kodási helye előre bejelentetett);

b) *épületek*, mint: lak és gazdasági épületek, gyárak, malmak, templomok, stb.

c) *lakházakban*: butorokot, tükrök, képek, órák, szőnyegek, üveg- és porcelán neműek, függönyök, férfi- és női-ruhák, ágy-, asztal- és fehérneműek, könyvek, konyha-eszközök stb. szóval minden névvel nevezendő, egy háztartáshoz szükséges kellékeket;

d) *gazdasági épületekben*: szekerek, ekék, szának, egyéb gazdasági eszközök és gépeket, úgy marhák, lovak, juhak, sertéseket, stb.

e) *kereskedésekben*: a kereskedés minden ágához tartozó csikkeket;

f) *műhelyekben*: készletek, feldolgozandó anyagok, kézmunkát, szerszámokat stb.

Az *ingóságokra* nézve a biztosítási díjak az illető épület fedéldijához arányban *tetemesen leszállítottak*, úgy hogy mindenki csekély áldozattal minden ingóságait biztosíthatja s különben is a felvétel minden tekintetben könnyítve van.

A fentebbi számokban kimutatott üzleti eredmény nem csupán a közönség mindig növekvő belátásának, a biztosítás szükségessége iránt, hanem egyszersmind és nagy mértékben azon bizalomnak tulajdonítható, melyet a „Victoria“ olcsó díja, becsületes eljárása kárainak gyors és igazságos rendezése által vívott ki magának. A társaság nemcsak tetemes biztosítéki alapjával, de nagy összeköttetéseinél fogva és mindig növekvő évi bevételeivel is teljes biztonságot nyújt. Ügynökei az ország minden főbb pontján vannak, kik minden szükséges felvilágosítással szolgálnak és írásbeli megrendeléseket is elfogadnak.

„Victoria“ biztosító-társaság vezérügynöksége Kolozsvártt.

(Nagypiacz, gr. Kemény S.-féle háznál.)

(76)

6—6

Az újváros-utca végén — az ugynevezett vargák hidja közelében, — az ország-ut mellett, jól kiégetett 22—24 ezer darab téglából álló téglakemence szabad kézből eladó. Ára iránt a Szentmihály-utca 716. házszám alatt lakó tulajdonossal értekezhetni. M.-Vásárhelytt, 1870. augusztus 27-én.